

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Trilogium astrologie theologizate

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

Trigilogiū astrologie

dum vñ in modico/tuis viribz q̄s fateri in
ualidas inuit. Si p̄terea cū venerit tibi
pes sup̄bie claudicas ⁊ correis. vbi ceci/
derūt om̄es q̄ opant iniquitatē. In deo q̄
solus est immutabil/spes dūtarat figēda
est/cū illo qui dicit mihi adberere deo bo/
nū est ⁊c. **I**ntellige p̄terea vt ad cepta re/
grediar vñ diuerti longi⁹: p̄sequendo sup̄/
biam. intellige in q̄d salomon repit duz
solo hūane industrie studio ad cognitōez
diuinorū nifus est p̄tingere/quis est p̄ns in
quisitio de veris atq̄ falsis reuelatiōibz
Lūcta inq̄t tentauit in sapia/dixi sapiens
efficiar: ⁊ ipa longi⁹ recessit a me/m̄lto ma/
gis q̄ erat ⁊ alta pfunditas. q̄s inueiet eā
Et nunq̄d nō asp̄icitis doctissimi viri. nū
q̄d nō animaduertis/ si ē aliq̄d in p̄posita
questione. q̄ plane tanto ampli⁹ mihi vīsa
est exaltari/ q̄nto plus q̄sita est penetrari.
Et ibi vere deficiūt scrutantes scrutatio.
Atriū bene actū est. nō p̄didim⁹ operā: vof
audiendo: ego loquēdo. si de nob nō de dī
munere diffidim⁹. si p̄inde iugiter hēam⁹
ad dñm sursum corda/petētes ne fallam⁹
⁊ fallamur. **N**ā homi bono in p̄spectu suo
dedit de⁹ sapiam ⁊ scientiā: inq̄t salomon
Si monete sp̄ualiu reuelationū nos exa/
minatores esse p̄tingit/studeam⁹ esse q̄les
descriptum⁹. **A**dbercam⁹ deo et scripture
ei⁹/p̄ quā ⁊ in q̄ semel loquit nob de⁹ ⁊ id/
ipm nō repetit. **D**ebem⁹ in eo q̄dē iudi/
cio tū in oibz. tū p̄cipue in ista examina/
tione nō p̄cipitare sniam/sz vsq̄ ad plenā
simā examinatōez suspēsuz tenere iudiciū
marie nisi falsitas aut fatuitas cognata/
falsitatis apta sit. vbi q̄o nihil p̄mo aspe/
ctu falsum vñ delirū asp̄icit. nō solū explo/
rare p̄uenit q̄ acta sunt sz exitū expectare.
Nā p̄mittit aliq̄n demon veritates pluri/
mas ⁊ post t̄pis tractū q̄n p̄suasit hoibz
tūc id q̄d fallit sumministrat. ⁊ h̄ vel ad de/
ceptionē singulari p̄sone: vñ ad impugna/
tionē miraculosa opationū n̄re religiōis
quibz fides innixa subsistit. vñ ad vitupe/
riū toti⁹ deuotiōis/aut ad scandalū verbi
diuini **E**t ei dū cadit vñ/que antea m̄gni
eē nois talū reuelationuz fama vulgaur
Irrident ipi deinceps seculares/seculari/
ter viuētes/vnūquēlibet q̄ religiosa sim/
plicitate vitaz agere decreuerit. **A**ppellat
p̄festim illusor ⁊ illusor/clamat fantasti⁹
excitatur papetardus: begosus: ⁊ begar/
dus ⁊ sic occasione accepta irridetur iusti

simplicitas. **S**z ⁊ simplices p̄ralia palaz
decepti/aut vit aut nunq̄s p̄nt ad viā veri/
tatis reduci. **Q**ue cū est/qm̄ neq̄s audiunt
clericos q̄s hypocrisi inuidia: ⁊ maligni/
tate laborare credūt. neq̄s emendant p̄ lai/
cos q̄s ignorātes vt seipos esse cognoscūt
Predictorū oim̄ bec summa est vt exa/
minet numisma diuine reuelatiōis/si ba/
bear pondus hūilitat: absq̄ curiositate ⁊
tumoris vanitate. **S**i flexibilitatē discre/
tionis/absq̄ sup̄sticiosa estimatiōe: ⁊ abie/
ctione p̄silij. **S**i durabilitatē patientie in
aduert: absq̄ remurmuratiōe ⁊ ficta emu/
latione. **S**i veritatē p̄figuratiōem absq̄
mendosa aut inepra assertione. **S**i colorē
viuidū ⁊ sincerū/diuine charitatis: absq̄
carnalitatē scoria ⁊ fece. **E**t qm̄ bec omnia
circa elysabeth ⁊ zachariā extiterūt i reue/
latione eis facta de iohē ⁊ ei⁹ noie. **C**omē/
dari n̄ irrationabilē dicit⁹ est ipē Joban/
nes/tanq̄s hūis nomē reuelatur: qd os dñi
nomiauit. qd notari dignuz in prima no/
stri textus p̄ricula fuit iohes ⁊c. **L**ui⁹ me/
ritis ab om̄i nos errore custodiat ipa veri/
tas christus iesus/qui est b̄ndictus i secu/
la seculorum. Amen.

Trigilogiū astrolo
gie theologice/ate/ab eodē scriptū lugdani
Anno dñi. M. cccc. xix. ad delphinū vni/
cum regis francie filium.

Prohemium

Sapientia que a dño deo
est. que ⁊ de se p̄dicat. **P**er
me reges regnāt/ quā vsi
tato nomē theologia di/
cim⁹/ null⁹ recte existima
bit p̄trariā eē cuiusq̄ vere
scientie. om̄e ei⁹ vez om̄i q̄o p̄sonat. **Q**uin/
etiā theologia scias oēs alias sibi subdi/
tas h̄z/velut ancillas/in q̄bz si qd pulcrū
est/illud approbat ⁊ decorat. si qd nocū ⁊
turpe illud abiecit ⁊ mūdāt. porro si quid
sup̄fluū est resecat. sup̄plēs q̄cqd fuerit di/
minutū. **P**ropterea nō est h̄ negādū ab a/
strologia/quā eē sciam nobilē ⁊ admirabi/
lē p̄mo p̄sarche adāz seq̄tibz reuelatā/the/
ologia nō abnegat. **V**erūtū hāc ancillam
suā astrologiā nōnulli tot vanis obfuar/
onibz/tot imp̄is erroribz/tot sup̄sticiōibz
sacrilegis deturpātes maculauerūt/ nesci/
entes in ea sobrie sapere/ac modeste vti. q̄

op̄to in p̄m̄e p̄d̄no d̄m̄t 1268

apud bonos & graues reddita est nedū in famis/s; religioni xpianoy/suisq; cultori bus pestilēs & nocina. Succurrendū igit existimari huic errori/pcipne ppter te pnceps illustrissime Delphine/q; supes vnicus heres xpianissimi regni francoy/z ut re regēs ipm/quatin? seduci nō possit op/ tina insoles tua/ab extranea muliere/q; mollit sermones suos ostentatōe psciētie futuroy/z operatōis mirandoy. Astrologiā loq; q; runda pphanoy se philosophari dicentiū. Hāc ego nūc a dñā sua theologia/veluti modeste cōpositaz, mundatā, z ornata/sub triginta ppositōib; q̄si cū toti dē monilib; p̄ciosis deducendā fore/salu/ briter iudicauit/corā celsitudinis tue p̄sili ariozūq; tuoy prudētissimoy/claro intui tu.de q; sapiēs/ret q; sedet in solio iudicij/ intuitu suo dissipat omne malū. Opro de nioz nitoy z supplico.quatin? p̄ p̄p̄ez:re/ ligiosuz:vez:z deuotū regimē regni.dñs noster ih̄s xps:ret regū:z dñs dñantiū/te pprio sanguine suo redemptū/perducat ad eternū.

Prima ppositio.

Quā a deo gloriofo libere/z tin genter z cū tpe/zstitutum esse. Quoniam dixit z facta sunt.

Cōmentū. Errauerūt h̄ mlti astrolo gi/nō illuminati p̄ fidē/q; posuerūt p̄petui tatē mūdi/eo q; de? agit imutabiliter. z in de posuerūt aias rōnales/cum nō possint actu esse infinite numero/aut migrare de corpib; in corpa/ut plato p̄thagoras vir gil? z alij p̄les. Aut q; generant z corrumpunt cū corpib;. ut Alexander z epicurus. Aut q; vnic? est intellect? in omib; hoib;. ut Auerrois iponit aristoteli. vnde timē dū est ne nimis astrologifare aut philoso phari volētes. sic Drigenes i sine vite sue incidāt in p̄dictos errores vel aliq; eozū vel sequentium.

Secunda ppositio.

Quā esse velur instrumentū dei gloriofi/z p̄ ipm machinā mūdi corruptibilis r̄gulariter guber nari.

Cōmentū. Errauerūt hic aliq; dicētes celū nihil agere/s; tantūmodo signū esse/ allegātes illud. Et erūt in signa z tpa. Di citur aut mundi corruptibilis ppter aias rōnales que regunt a deo imediate sine ce lo/quo ad naturā/quo ad gratiā/quo ad

gloriā/z generaliter q; ad omnia dona z illu minatōes supnaturaliter infusas. Addit aut regulariter ppter miracula facca tā i celo q; in terra/sicut in statōne z retrogra datione solis t̄pib; Josue z Ezechiē/z in eclipsi tpe passiōis. i diluuiō generali. i sa cramēto altar. z i alijs sine nūero miracul

Tercia ppositio.

Quā nihil in creatōe aiaz ratō naliū ifluere/z ipas aliter post? s; ante lapsum regi.

Cōmentū. Errauerūt h̄ Auicēna z sui seqces q; ad primā partē. Et q; ad secundā omnes tam astrologi q; alij q; nō posuerūt corruptionē peccati originalis/putantes nullū statū esse nature lapsē. s; ill? tantū

modo que primō instituta est/ut z nūc su mus p̄m eos/mortif. f. passionibusq; de ne cessitate subiecti. Cōstat aut q; si adā non peccasset/tūc nec fuisset infern?. q̄lis nuuc est pro hominib;. nec xps fuisset incarna tus/saltem ad moriendū. nec sp̄s sanctus fuisset dat? in varijs linguis. z ita breuie de omib; nostre reparatōis misterijs. At tamen est probabilis opinio z subtilis/q; deus p̄scius futuri casus hominum/de scripsit in celo quasdam congruentias cō currentes in decursu totius mundi/vsq; ad finale iudicium. Et hoc intenderūt illi qui voluerunt concordare astrologiā cū theologia/sicut reuerendissimus pater do minus cardinalis Cameracens. z illi q; inducit loquentes de sectis/z de diluuiō sensisse videntur. Facit ad hoc q; vix re peritur aliquod miraculum fuisse factum quin in circūstantijs concurrerit aliqua naturalis actio. **P**reterea fides quā uis sit supernaturalis/non refutat ratio nes/z congruentias naturales. nec chari tas supernaturalis/motiuā naturalia ad amandum/quoniam talia faciunt ad con solationem fidelium atq; mundanorum. Hoc tamen obseruare conuenit/ne fide lis dei amicus/utatur talibus rationib; z obseruationibus/tanq; principalib;/et cogentibus motiuis ad credendum deo/ sibiq; per charitatem inherendum. Alio quin meritum fidei perderet/z irritio ma ior apud infideles z humanos sequeretur scientibus illis q; talia non conuincunt. Et sub hoc sensu dicitur in epilogo. q; mi sterium nostre reconciliationis nihil ha bet in celo. hoc est cui principaliter intey

*Josue 10. in fine. dicit de h̄m̄y
est 20. ca. q̄si 38. iudicij. orat
fuit h̄m̄y 32. h̄m̄y.*

h̄ n̄

supra 27. p̄d. 3. addidit vni. p̄

Exord. Salu

Trilogium astrologie

dere debeam? ut ille q̄ nasone impudici-
simum introducit ob hinc credidisse. De
niq̄ obseruet ne quid nimis. **S**ed qm̄
Virgili⁹ ait. Solē q̄s dicere falsū audeat
Offert hic p̄ scolasticorū exercitio syllogis-
mus talis. Ostenso itaq̄ celo p̄ statu sue
creatōis ante lapsū primi hoīs/arguit sic
Celū p̄signabat incarnationē filij dei/cuz
multis alijs effectib⁹ factis p̄pter reparatō-
nē hoīs peccātis. ⁊ prim⁹ hō nō peccabit/
nec fiet ei⁹ repatio cū suis effectib⁹. ergo ce-
lum p̄dixit falsū. ⁊ sequētia est necessaria.
⁊ antecedēs p̄ illo tūc erat possibile/ ⁊ sibi
cōpossibile. qm̄ maior est necessaria. cū sit
de preterito vera. ⁊ secūda tūc erat possi-
bilis. ergo ⁊ sequēs est possibile. s. q̄ celum
dixit falsū. ⁊ ita cū celū fuerit imediate cre-
atum a deo/de⁹ dixisset falsum p̄ celū/q̄
blasphemū videtur.

Quarta ppositio.

Elum virtutes a deo diuersas
p̄ varietate suaz partiū stellarū
planetarū ⁊ motuū recepisse. s. ⁊
cas ab omnibus comprehendēdi
non posse.

Cōmentū. Errāt ⁊ experientia negant
sentientes oppositū/cū celū sit sic horologi-
uz pulcherrimū/cōpositū ab artifice sumo
cū sit etiā liber sentētiosissim⁹ exemplatus
ab exēplari libro vite infinito ⁊ eterno/q̄
nominat mund⁹ archetyp⁹. in quo id q̄
factū est vita erat. Porro de stellis dicit p̄-
pheta. Qui numerat multitudinē stellarū
⁊ omnib⁹ eis noīa vocans. Dec autē voca-
tio q̄d aliud est q̄s distincta virt⁹ ⁊ opatio
stelle cuiuslibet attributa. Homē quippe su-
mū a pprietate rei. Et qm̄ innumerabilis
est hōī pprietas. Exclamat magn⁹ dñs
noster/ ⁊ magna virt⁹ eius/ ⁊ sapientie ei⁹
non est numerus.

Quinta ppositio.

Elū obedire ad nutū deo glo-
rioso. atq̄ ipm̄ opib⁹ humane
recreationis seu reparatōis in-
terius/ ⁊ subditū esse.

Cōmentū. Errauerūt hic mlti astrolo-
gi ⁊ philosophi/q̄ posuerūt deū agere de
necessitate nature/ ⁊ q̄ negauerūt misterij
nostre redemptōis a seculis absconditū
p̄pter q̄d nedū celū corporeū/ s. ⁊ etiā ageli
⁊ intelligētie sunt. sic dicit ap̄lo. in ministe-
riū missi. Tradit insup moyses Deut. iij.
q̄ solē ⁊ lunā ⁊ oīa astra celū creauit deus i

ministerij cūctis gentib⁹. Un⁹ ⁊ describet
creationē mūdi posuit pri⁹ fuisse virgulta
terre/ q̄ sol vlt stelle formarent/ vt oñderet
deū posse agere sine sole ⁊ stellis. Quz igit
hō sit q̄dāmodo finis oīm sic Aristo. vide-
tur posuisse. ij. phicoz. optet fm̄ variatio-
nē hoīs cetera variari/ sic pri⁹ tangebāt d
statu nature integre ⁊ lapsē. Et sic apparz
i miraculis factis supnaturaliter. vt hoīs
supnaturalē suū finē adipiscerent. p̄ fidez.
spem ⁊ charitatem.

Propositio sexta.

Elū generale influēs esse et re-
motū/ ⁊ actōes suas in patiēte
disposito recipi/deū hō nedū
vniuersaliter ⁊ remote. s. ⁊ singu-
larissime ⁊ ppinquissime opari.

Cōmentū. Errauerūt h astrologi q̄dā
vt Alkind⁹ d̄ radijs. ⁊ silēs. ponentes res
inferiores nihil agere/ s. tantūmodo defer-
re radios influētias celū/ ⁊ inde fieri esse
et silēs numero/ pri⁹ istū q̄ illū p̄pter deter-
minatōez celū/ vt i p̄ducōe graduū calidi-
tatis/ quā determinatōez aliq̄ solū referūt
ad diuinū bñplacitū libere p̄tingēt agē
p̄formiter ad scōaz partē p̄positōis q̄ de⁹
est agēs imediatissimū ⁊ ppinquissimū. n̄
obstātē coefficientia causarū secūdarū. Et h
errauerūt aliq̄ doctores etiā catholici. po-
nentes deū esse causā nō imediatā in oīm
effectū. qm̄ inquit alie cause supfluerent
Esset p̄terea de⁹ causa imediata actū vo-
luntatis tā bonoz q̄ maloz. ⁊ ita esset au-
tor p̄cti. S. p̄ nobis est articūl⁹ parisie. dicit
q̄ de⁹ sit causa remotissima sic q̄ nō
ppinquissima. error. Nihilomin⁹ offertur h
p̄ scolasticorū exercitio syllogismus tal ad
pbandū. Q. si de⁹ imediate agat actū vo-
luntatis/ de⁹ facit ⁊ vult peccatū/signando
fortē q̄ facit substantiā alicui⁹ act⁹ ⁊ p̄hibi-
tionē dei/ ⁊ vocet A. Tūc arguit sic. Sor-
tes facit a. actū. ⁊ sortes habet p̄ceptū dei
de nō faciēdo a. actū. s. sortes peccat cōse-
quētia est necessaria. ⁊ de⁹ vult ⁊ facit quā
libet partē antecedētis. ergo ⁊ totū antecē-
dens/ cū p̄tes sint sibi cōpassibiles. s. deus
vult ⁊ facit totū ⁊ sequens. s. forte peccare
q̄ videt blasphemū.

Propositio septima.

Elū effect⁹ nedū varios s. ⁊ tra-
rios vel oppositos/ i inferiorib⁹
facere p̄ diuersitate materie/ ra-
tionib⁹ seminalibus plene.

*Om̄ h̄ ⁊ d̄ p̄. q̄dā
in p̄sentia p̄ p̄tōy h̄o q̄ p̄tōes re h̄o
⁊ sc̄l h̄o q̄dā q̄dā ad eū
⁊ h̄o q̄dā si q̄dā p̄tōes d̄ p̄tōes
d̄ h̄o p̄tōes*

XII p̄tō

Commentū. Errauerūt hic astrologi illi q̄ volētes iudicare d̄ natiuitatibz/vel morte vel alijs inferiorz conditionibz/respiciendum esse dicunt ad solū celū ⁊ ⁊stellatōes eius vnde ⁊ experientia quincit eos. sicut deducit Augustin⁹. v. de ciui. dei. de duobus geminis diuersaz fortunaz. Sicut ⁊ experientia docet de terra ⁊ luto ⁊ similibus. Et de varietate sine numero diuersarum herbarz ⁊ plantaz in eadē puula preagri. Q̄ si dixerint varietates tales fieri ppter diuersitates anguloz influentiarū celi/qui terminantur velut in indiuisibili/⁊ inde diuersificant in partibz loci suos effectus. Et h̄ salte habet quēadmodū de geminis ⁊cludit Augustin⁹/⁊cōtra responsionē de rota siguli mora ⁊ p̄cussa/q̄ iudicium cuiuscūqz astrologi ferri nō p̄t sup tanta incertitudine ⁊ ignorantia diuersitatis huiusmodi imperceptibilis influentiarū angulariū velut indiuisibiliū. Deniqz videntur regulas astrologie de ventis ⁊ plantis. ⁊ alijs naturalibz effectibz/alijs ⁊ alijs verificari seu falsificari. p diuersitate situum ⁊ figurarum ⁊ dispositionū huius terre vel illius.

Propositio octaua.

Quoniam cum sideribus ⁊ planetis. in omnibz suis cōbinationibz motuū. directionū. retrogradationum. oppositionū cū reliquis circūstantijs. multo plus ab hominibz ignorari q̄ sciri.

Commentū. Errauerūt hic quidā iactantes se de omnibz scire r̄dere. vt Horzias. Contra quos fuit Academicorū discipulus. ⁊ si nō verior tamē plus sobria dicitur se nihil scire. Nec mirum de toto celo. cum nec minimū folijz arboris tantū sciatur ab hominibz quātū ignoratur. cū p̄tinet numeros ⁊ figuras ⁊ earum combinationes infinitas. Preterea sunt aliqui motus octaue spere ⁊ planetarum prius ignorati ab astrologis: ⁊ satis nouiter inuenti. Deniqz presupposita creatione mūdi cuius duratio nondū est septem milia annorum q̄m veritatem fidei/non potuit per observationes astrologicas/inueniri saltem quo ad affectus/calculatio magni anni quem Plato posuit. xxxvi. milium annorum. Et ita de calculationibus aliarum constellationum/que non potuerūt totiens repeti vt facerent experientia cer-

tam ⁊ naturales astrologis de talibus vel talibz effectibus consequentibus huiusmodi constellationes/quarum aliquę nunq̄ fuerunt. aliquę raro. aliquę semel aut bis propterea sinerunt astrologifantes pagani ⁊ infideles arabum ⁊ indorum/infinitam vel velut infinitam annorum multitudinem. vt Albumasar ⁊ Marcian⁹ scribunt Potuerunt igitur per solam diuinā inspirationem factam adē vel abrae vel similibus/dari vere regule/vel de tota virtute celi quantū voluit de⁹ reuelare ⁊ nos scire sine curiositate. Valde autem pauca sunt talia pro statu p̄sentis miserie/que ordinata est ad visum beatitudinis eterne/ vbi videbit de⁹ omnia in omnibus.

Quoniam habere cōmensurabiles vel incōmensurabiles motus signorū/insuper ⁊ certos planetas huic vel illi genti dominari p̄orsus incertū esse.

Commentū. Errauerunt vt experientia docuit certitudinē afferre volētes. vbi solam posse haberi rhetoricā pbabilitatē/ deducit magister Nicolaus orefine/ ⁊ post eū domin⁹ petr⁹ cardinalis Lameracen- sis/sumens exinde radicē vnā difficultatē astrologicoz iudiciorū. Et inde forsā est q̄ nondum videt̄ reperta p̄cisa quantitas anni solaris/aut ex qua radicē p̄cedit. Ceterum varietas assignantium huic vel illi plage terre talia vel talia signorū dominia/satis incertitudinē esse monstrat.

Quoniam cum sideribus et planetis: suum lumen insurium p̄ varietate fractionis et refractionis radiorum luminariū: et diuersitate mediorum diuersificare: ⁊ nō veros situs aspicientibz ad terram monstrare.

Commentū. Errauerunt hic pauci vel nulli qui sciunt cum astrologia perspectiuam: vnde sumitur radix altera difficultatis astrologice iudicationis. Inuenitur ⁊ alia difficultas et collatōe zodiaci: vtrū videlicet sit in primo celo q̄d cūqz sit illud an in firmamento q̄m figuratōne stellarū fixarum i eo. Compertum est enim firmamentū moueri cōtra motū primi mobilis Et ita ⁊ sequēter zodiac⁹ mutaret. Sunt ⁊ alie difficultates motū planetaz i suis

Trilogium astrologie

augibus/epicidias/centricis/fm ascensu
descensum. statione. retrogradatione. riru/
batione. circugiratione in centro pprio/q
oia punctaliter obseruare poterit nemo
in quibz et similibz diuinae sapietia ludere
dicit et ostendit.

Propositio vndecima.

Qelum cum sideribus et planetis/ il
los qtu i se est culpate/ et i abu/
sum trahere/ q de singularibus
effectibus pdicere psumit coper
tum esse et eos crebro falli et fallere posse.

Comentum. Errant tales/ ex ignoratia
vl ex fraudulencia vl ex arrogancia. Et qz
no attendut veritate vni ppositonis pce
dent/ qz celum est solum influens generale. Lu
ius ratio particularisat vel singularisat aut
a deo solo. aut a dispositoe materie. **S**i
aut obijcit q inueniunt pdicere multa ve
ra. Rndet q mlto plura falsa. et ideo vera
dicunt vl a casu/ vl a multitudine eoz q di
cunt/ vel a malis q psagiunt q snt vt in plu
ribz apud hoies/ vl a fantasmatoe et obfua
tione eoz q audiunt/ vl a cognitoe secreto
ru/ maxime dnoy/ et eoz qs frequetant/ q
inuestigat diuersis medijs p fautores su
os. et h est freques et expertu. aut fit deniqz
ab imixtione opationis demonu/ ppter se
ducendos ta pdicentes/ qs fide adhibentes
in talibz/ p damnabile curiositate sciendi
futura/ et ea q pater solus habet in sua pote
state. Dinc vulgare autor ait. **N**o de in
tendit noli perqrere forte. **N**o statuit d te
sine te deliberat ipe. Dinc rursus. **D**itte
archana dei. **L**osomiter ad sapiete. **Q**ue
tibi pcepit de illa cogita semp/ et in plibz
opibz eius ne fueris curiosus. **D**eci ob
seruaueris/ miscebit se tibi tuosqz actioni
bus angelus bonus. **S**ignu aut unmixtio
nis dyabolice actionis est/ q iuxta dictuz
cuiusdam magni viri sepe i iudicijz astro
nomicis/ vbi minus est de ratione natura
li/ et nihil de miraculo/ ibi crebrior euentus
inuenitur. qd esse signum pactionis cu de
monibus Augustinus tradit/ secundo de
doctrina christiana. **E**t sacre theologie fa
cultas parisiens idipsuz alias declarauit
contra idolatricam prauitatem. **N**otetur
hic Augustinus libro de ciuitate dei satis
circa principium. **H**is inquit omnibz co
sideratis/ no imerito creditur cum astro
logi mirabiliter multa vera respondent/
occulto instinctu fieri spirituum no bono

rum/ quorum cura est has falsas et nocias
opinionis de astralibus satis inserere hu
manis mentibus/ atqz firmare/ non bono
scopi notari et inspecti aliqua arte que nul
la est.

Propositio duodecima.

Qelum super somnia et sup au
um volatus/ et garricus/ multa
vim habere/ s3 no ob hoc som
nia/ vel auguria/ vel traditoes
magicozum/ se super celestem virtute fun
dantiu/ in geomantia. chiromantia. piro
mantia. cu similibus obseruandas esse.

Comentum. Errauerunt hic q ad par
tem secundam omnes fere gentiles et idolatre
romani. arabes. indi et ceteri. errat et supsti
tiosi xpiani. sortiligi et magici. **E**t eo dam
nabilis quo per fidem vera sunt illumi
nati/ et per eam prohibiti/ ne talibus inten
dant vel vtantur. **L**um etiam videant se
ueritatem iudiciorum contra tales per ec
clesiasticos ad incarcerationem perpetua
per seculares ad igne. p dei ad gebennam

Propositio tredecima.

Angelos vel intelligentias non
animare/ sed regere celum/ cur
sideribus et planetis ad dei glo
riose voluntatem.

Comentum. **O**ppositum dicitur sen
sisse plato/ et quidam aliorum/ dicentium
totum mundum esse animal magnu. **S**z
tenenda est fide certa nostra ppositio/ cui
pors est philosophia aristorelis.

Propositio quattodecima.

Angelos seu intelligentias per
imperium et voluntatem influ
ere in speram corruptibilem/
frequenter cum celo. et aliquan
do sine celi adminiculo.

Comentum. **O**ppositum sensisse vide
tur maior pars philosophoz/ dicentium
contra fidei veritatem. q angeli no agunt
nisi mediante motu celi cum suis orbibus
vnde et per orbem Lune dari posuerunt
formas in inferioribus virtute actionis
sue intelligentie et superiorum. **S**ed qz p
imperium et voluntatem agant intelligen
tie/ concedere videtur Auicena/ ponens li
bertatem contradictionis in angelis/ et ma
gis qz in hominibus/ sicut est veritas si
dei. **Q**uauis albertus philosophus as
mit ad peripateticos/ vl qsdam astrologos
voluerit h impugnare/ deducendo ad h qz

tunc nō possunt haberi determinate regu-
le de actionibus vel influentijs intelligētijs
rū/et quo libere cōtradictorie agerēt. Hoc
autē esse incōueniens reputassent astrologi
et philosophi/ quos sequitur. Et similiter
idolatre oēs/ qui per carminatiōes et magi-
cam artē posuerunt demones in idolis cō-
cludi vel alligari posse/ quē admodū tradit
Hermes trimegistus de egyptijs/ qui non
habētes quō crearet animas/ inuenerunt
artem quō spūs includerēt/ et inde miracu-
la facerent ac responsa darēt. Veritas autē
fidei concedit cōsequentia et consequēs il-
latum p Albertū. Addens demones non
cogi p artes magicas. sed ita fingere cogi/
ut colant sicut di/ et homines fallacia multū
plici decipiant.

Propositio. xv.

Agelos seu intelligētijs/ ad crea-
tionez anime rationalis nequaquā
attingere. sed nec eidē illabi posse.

Commentum

Oppositum senserunt aliq̄ philosophanti-
um et hereticorū/ ponentiū anias rationa-
les extraduce fieri vel corrūpi. Ceterū q̄c/
quid dixerint aliq̄ de energuminis/ lunati-
cis/ et similib. q̄ demon opprimit aias eo-
rum q̄si subintrans eas. Quicquid p̄terea
dicat veritas catholica q̄ demones sūt in-
cēsores vitioz/ et boni sunt illuminatores
animaz/ nihil istoz fit p illapsū qui solū
deo prius est/ possidēs aiam ad suū plenū
imperium.

Propositio. xvi

Agelos vel intelligētijs ad immu-
tationē humane libertatis/ natura-
liter et imediate p statu vie nequa-
quā attingere.

Commentum

Oppositū videtur posuisse Auicēna et ca-
tholicorū aliq̄/ dicētes aiam rationalē sup
irradiari/ et sup illuminari imediate etiā p
statu vie/ p lumia supiora dei et angelozum
non cōcurrētī sensuali vel fantastica visio-
ne. Et inde conati sunt propbetias tam in
somno q̄ in vigilia/ et p̄uisiones multas oc-
cultas p energuminos. Et ita se saluabat
machametis epilēticus/ q̄ cadebat nō po-
tēs ferre illuminationē angelicā. Sed ari-

stoteles. cui fides p̄sentit est p nra p̄positio-
ne/ dicēs necesse est quācūq̄ intelligen rez
fantasmata speculari/ dās signū hui⁹ q̄ de-
ficiēte nobis a natura vno sensuū/ deficit et
nobis sciētia de illo sensu. Stat nihilomi-
nus q̄ aia rationalis in sui creatione susce-
pit formationē seu illustrationem desup a
deo/ in qua et p quā cognoscit veritatē p̄n-
cipioz primoz/ sine p̄uia acceptiōe p sen-
sus seu fantasmata/ q̄uis in actū nō creat
fantasmatis nō p̄cūsis. Ad qd̄ referri
posset Boecij de aia verbū et platone. sum-
mamq̄ tenens singula perdit.

Propositio. xvii.

Agelos omnes esse administrato-
rios spirit⁹/ et a deo gloriozo bo-
nos in ministeriis p hoib⁹ q̄ here-
ditatem adepturi sunt salutis/ datos esse.

Commentum

Oppositū qui dicit/ est heretic⁹ si se gerat
pro christiano/ tradicēs exp̄ssis verb apli
Et hec est magna p̄solatio illoz q̄ tenēt ve-
raciter et sine fictiōe fidē iesu xpi/ et q̄ captis
uāt oēm intellectū in obsequiū fidei/ quia
si fiducia capimus de hoib⁹ peritis in me-
dicina vel astrologia/ aut arte alia/ q̄ adiu-
uare nos possunt/ q̄nto magis h̄ facere pos-
sumus de angelicis spiritibus.

Propositio. xviii

Agelos bonos et malos/ inter cau-
sas liberas et alias q̄s de⁹ sic insti-
tuit ut eas proprios motus agere
sint numerandos esse.

Commentum

Oppositū null⁹ fidelis aut aliq̄s rite phi-
losophās dicit/ Et inde fit q̄ absq̄ tēratio-
ne dei possum⁹ ad angelicū subsidiū recur-
rere/ sicut ad peritū medicū/ et eum q̄ p̄t iu-
uare nos in necessitatib⁹ n̄ris de cursu cōi-
et naturali. Excipit angeloz maloz cōsul-
tatio et inuocatio q̄m nō est licitū p̄cipare
cū eis tanq̄ eccōicatis a deo et ecclia tota et
q̄ fallaces sunt/ fallere semp cupiētes. nō
iuuare nisi fictē. Cū iuxta puerbium vulgi
ludunt ad falsam societatem.

Propositio. xix.

Agelos celū et terraz/ iuxta qd̄ exigūt
electoz dei de p̄catio/ sal⁹ et ordo/ deo

Trilogium

iubete vel pmittete/posse mutare vt solem
facere stare, et ignem non ardere,

Commentum.

Oppositū putat oēs astrologi infideles et
pagani/negātes vera miracula posse fieri/
nec illuminari cū ppha dicere. Quia q̄cūq; vo
luit fecit deus in celo et in terra in mari et in
oib; abyssis. Nesciētes p̄terea vel negātes
miracula veteris legis et noue /q̄lia legere
prōptū est in biblia/et autenticis christia/
norum libris.

Propositio. XX.

Angelos p̄ deuotas ad deum p̄ces/
ponit q̄ p̄curiosas inspectiōes/vel
obseruatōes p̄stellationū. posse cō
ciliari/et p̄ ipos opē hoib; dari. An et p̄ si/
dem sancti vicerūt regna. non p̄ celum.

Commentum.

Oppositū dicētes quincunt ex p̄missis
iuncta p̄missiōe dei dicētis. Quēcūq; orā/
tes petitis credite et fiet vobis. cū similib;
multis. iūcto q̄ non semp̄ expedit nob̄ h̄re
prosp̄a q̄ penim. s; magis aduersa q̄ fugim;
Nec oportet in recursu ad eos et deū/ tēp;
oratiōis p̄ cōstellatiōes obseruare/ vt Guil
helmus parisiensis notāter ait et deducit.

Propositio. XXI.

Angelos p̄sertim malos in artibus
magicis et oib; sup̄stitiōis opatōib;
q̄ necrationē naturalē/ nec mira
culū verē habent/ sed ex pacto noto vel oc
culto/ nō dubiū opari/ et effectū sortiri.

Commentum

Oppositū posuerūt q̄ negauerūt demonē
esse/ p̄tra ep̄stam sacre scripture l̄tam i ve/
teri et nouo testamēto. Fuerūt etiā experie
tiē multēi oppositū/ et etiā doctrine scōz
notarim. Augustini. q̄ notāter dicit. Oēs
tales obseruatōes tāto magis suspectas et
fugiēdas esse. q̄nto sepi⁹ vidētur suū sortiri
effectū. **E**t si alleges q̄ frequēter multa
tubent illic obseruari i artib; magicis v̄l soz
tilegijs/ q̄ sunt scā et honesta. vt ieiunare.
castū esse. dicere p̄ n̄. et euāgelij. Respon
debat vn⁹ vere et catholice. sup̄stitiōne tan
to peiorē esse. q̄nto plura miscēt bona. q̄
niā v̄n deberet honorari de⁹. honorāf dia/
bol⁹. **N**emo t̄m ex s̄ intelligat obseruatō
nes christianoz reprobatae esse. q̄ vel ab
ecclia p̄stituta. v̄l ab eadē rationabiliter to
lerate sunt. q̄uis nō appareat ratio huius

magis q̄ illius. nisi vel ex voluntate seu au
toritate instituerit. vel a deuota quadā ima
ginatiōe facietis. q̄ nō recedit a deo. s; in ex
teriorib; signis aliq̄ se exercet. vt i tali nu
mero orationū. in peregrinatōib;. in noue
nis. et oblatiōib; nūc cādelarū. nūc panis.
nūc galloz. nūc in gestatiōe et reliquiarum
et bibitiōe ab lutiōis earū. In quib; pia fi
de factis/ nō minus pōt se imiscere bonus
angelus/ q̄ malus in impia et p̄hibita fide
factis. Fortassis et empirica medicorū to
lerari p̄nt. Dāc generalē habētia rationē/
fortificationē. s. imaginatiue virtutis. Dē
dar assertio tamen desit.

Propositio. XXII.

Angelos mediate et indirecte seu
dispositiue/ posse sup̄ intellectū et
voluntatē p̄ imutationē sensuū/ tā
interiorū q̄ exteriorū/ pro dei iussu vel p̄
missionē multipliciter operari.

Commentum

Oppositū pauci vel nulli senserūt. ex astro
logis p̄his et catholicis. q̄ p̄sentūt angel
los vel intelligentias esse. Nā et sup̄ bacradi
ce fundāt astrologi reglas interrogatiōnū
et responsiōnū. et alias multas. s; fallunt in
plurib;. ex p̄actis causis. q; ponunt ange
los influere pure naturaliter. nec satis attē
dunt liberi arbitrij potestatem. dei volūta
tem et materię diuersitatem.

Propositio. XXIII.

Angelos vel intelligentias in suis
actiōib; et influētib; liberis. p̄nt
sub certis regulis coartari. tradi et
cognosci. temerariū et impiū. necnō a vera
philosophia et theologia alienum esse.

Commentum

Oppositū dicētes quincunt ex p̄dictis. ma
xime p̄pter arbitrij libertatem in angelis re
gentibus et in hominibus gubernatis.

Propositio. XXIII.

Angelos et deū cui⁹ mistri sūt. illos
offendere. q̄ regulas et traditiōes.
p̄iudicātes infurui libero dei et an
geloz. imo et hoim libtati/ tradūt et palliāt
sub noie astrologie vel alteri⁹ naturalis sci
entie. et talib; autoritatē vel approbatiōis
occasionem dari non debet.

Commentum

Oppositū dicētes quincuntur ex p̄missis

intra lege dei tam veteri q̄ noua Juncto
preterea p̄ secūda pte illo qd̄ dicit apostol⁹
Ab omni specie mali abstinere vos. hoc est
ab omni scādalo dāte occasiōē ruine.

Propositio .XXV.

Humanā rationem posse et debere
aītris cognitis vel incognitis dīari
nec ab eis in vitium trahi.

Commentum

Concedūt istā sapiētes astronomozum vt
Ptolome⁹. maxime de sapiēte/ q̄ p̄cogno/
scit celi stellatiōes inclinatiuas. qm̄ pōt
adhibere remediū cōtra noīas/sicut faci/
mus regulariter p̄tra h̄yemē puidēdo d̄ ca/
lesaciōe r̄ domibz. r̄ p̄tra calozes estatis p̄/
uidēdo de refrigeratiōibz. r̄ ita de pestilen/
tijs. diluuijs. bellis r̄ silibz Tradūt itaqz ve/
re et bñ iudicia astronomie tenere mediū i/
ter necessariū r̄ impossibile. qz sc̄z sūt de cō/
tingētibz/ r̄ possibilibz aliter se h̄re. S̄ eti/
am q̄ hūana ratio dñe stellis icognis nec
trahat i vitium p̄bat ex libertate arbitrii. r̄ ex
adiutorio dei libero/ qd̄ dat timētibz eū/ et
ex libero angeloz misterio. qd̄ adiutoriaz
dei r̄ angeloz impētat sup̄ oēm dispositio
nē stellaz si des spes et caritas/ q̄bz derelī/
ctis euenit frequēter vt volētes infortunia
vitare/ i ea ip̄a se trūdāt r̄ inuoluāt/ vt com/
prehendantur sapiētes in astutia sua.

Propositio .XXVI.

Humanā rationē indignā esse p̄ va/
nitates r̄ infanias falsas. aut saltes
icertissimas i sua actiōe se captiua
re/ r̄ metacolijs quādiānis anxijs et pericu/
lohis agitari.

Commentum

Concedūt hoc exp̄n r̄ inter alios Tull. i fi.
li. de diuiniatiōe. Et h̄ dicebat dñs petrus
cardinal Cameracēsi. cū obfuatōes h̄mōi
reprobaret. Addeō se timere regē adolescē
tie/ ne talibz imbueret/ et post ab eis nō pos/
set auelli.

Propositio .XXVII.

Humanā rationē debere p̄ cōsultas
nones p̄batoz et exp̄toz viroz p̄
leges insup̄ morales r̄ dinas/ se in
suis actiōibz maxie in gubernatiōe reipub/
lice/ sp̄retis sup̄stitiōibz fallacibz/ regulare.

Commentum

Concedūt istā q̄ attēdūt/ qz nō frustra dōdis

nob̄ de rationē liberā/ pl⁹ q̄z b̄rur. Dēd it
insup̄ leges diuinas naturales r̄ politicas
prudētiā q̄z p̄ q̄p̄riētiās m̄ias generatā.
Ex ergo hūana ratio/ libras/ r̄ prudētia cē
tū vel mille hoīm imo vni regni derelinq̄n
tur ad insequēdum op̄inōnē vel deliratio
nē vni⁹ vel duoz aut paucissimoz/ singē
tū se scire mirabilia ex aītris vel aliūde/ ne
scio quō/ p̄ fantasia capis/ sui/ sup̄ euenibz r̄
agēdis i republica/ vt q̄ nō ē bellādū vsqz
ad tres mēses/ vel vniū annū euz hostibz/ q̄
tū destrūit oīa/ r̄ ita de silibz absqz nūero.
Ex inqz p̄ter paucos tales/ derelinq̄t hūa
na ratio r̄ prudētia/ indignissimū ē/ fatuū/
et delirum/ imo merito dei iudicio punien
dum/ et in stultum finē precipitandum.

Propositi. .XXVIII.

Humanam rationē/ p̄ter hoīes vi
les r̄ ignotos/ r̄ de corruptela iudi
cij m̄plicat suspectos. pessimeqz
vt i plurimū fortunatos/ r̄ sine fide/ q̄les in
tenebris susurrāt/ indignissimum captiua
ri vel dimitti.

Commentum

Concedūt istā q̄ p̄cedētē attēdūt/ r̄ ex terminis
suis se verā eē demonstrat. p̄suppositis his q̄
poit/ q̄ tū sūt p̄ exp̄riētiās quādiānas manifesta

Propositio .XXIX.

Humanā rationē p̄ter sui cōcausa
tionē liberā/ nō posse vel debere p̄
q̄lescūqz exp̄riētiās cuiuscūqz ip̄is
sub necessarijs eueniū regl̄is vl̄ arte p̄cludi

Commentum

Concedūt istā/ q̄ rex p̄neciōes attēdūt/ r̄ h̄i
q̄ didicerūt ex logica. qz oīs p̄positio copul/
latiua cōposita ex pl̄ibz necessarijs cathego
ricis vl̄ ypotheticis reddūt p̄tingēs/ si p̄tine
at vnicā p̄positiōez p̄tingētēz. Ac p̄inde su
mū efficac̄ argumētū p̄tra regulas astrolo
gie sup̄ras ex q̄ntificāqz exp̄imētis/ si liberuz
arbitriū p̄currēbat vt eā dīuicta ad effectuz
req̄sita. Potuit enī semp̄ dici de effectu ta
li/ qz indifferēs erat ad sic fieri vel nō fieri.
nec inde ligari alterius arbitrium potuisse

Propositio .XXX.

Humanā rationē/ ad deū gloriozuz
q̄ nutu libero cūtra rēperat r̄ ad si/
nē sup̄naturalē hoīm gen⁹ p̄cipue
ordinat/ debere sedulo p̄uertī/ p̄ fidē spem
et caritatē. Per adiutoriū insup̄ angelozū

Trilogium

et sanctorum / quos liberaliter et libere vult de
us agere / et ad eos recursus habere. Quoniam ordinis
ne hierarchico infima redascatur ad superio
ra per media.

Commentum

Accedit ista omnia veri / et non solum nomine christiani /
reputantes tale providentiam dei / et ita libere
ra quae insinuavit ipse dicens. quod nec solum ar
boris / nec passer unquam cadat in terram / sine praesentia
deus. dum rursus sit. Petite et accipietis. Et si
habueritis fidem sic granum sinapis etc. Imo
et tota veteris testamenti series / legalis et histo
rica atque prophetialis / praecipue in psalmis et ora
tionibus scripturarum / videlicet / vix alio nobis iculcare
vel profiteri videtur. Vnde facta in domino cura tua / et
ipse te enutriet. Non dicit. iacta cura tua in celo
Quoniam in me speravit libabo eum. non dicit in ce
lo. Dominus vir cuius est nomen domini spes eius. non di
xit in celo. imo venit cum addit. Et non respicit
in vanitates et insanias falsas loquens de cu
riosis qui defecerunt scrutantes scrutiny Et su
per addit de miraculis tam novae quam veteris le
gis. Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia
opa tua. Denique si paulus opponat dicens
Inuisibilia dei per ea quae facta sunt cognosci Re
spondendum est quod haec scala creaturarum / non est am
plius necessaria fidelibus tenentibus dei solum nunc
in luminosa spe. tamen in apta visione. Si po
namus illud quod rarissime potest inveniri scripturis istis
Ponamus quod plures scientifici in astrologica dis
ciplina conveniant / quod sunt graves viri in moribus
et honestate vitae tales quae multa sunt scriptura in
iudiciis / astronomie traditis / secundum veram philosophiam
et in naturali ratione fundatis. nunquam fuerunt tales
contemnendi nec audiendi ab uno principe coram
suo consilio. Rursum plane quod audiendi erunt / sed
non ita penitus insequendi / quoniam ex adverso velut
in equilibria ponant rationes humane prudentie /
super experientias / et circumstantias humane res
gum inferiorum / quemadmodum etiam si conveni
ret ex una parte astrologi / et ex altera parte medici
ci super curatorem alicuius egroti. Dicant igitur ex
plura gratia prudentes astronomi / concorditer / dum si
atque questio de bello incedo / contra hostes regni.
Ecce stellatio talis notoria est prohibens / non tamen ex
necessitate / iniri bellum per francos contra anglicos.
dicant ex altera parte prudentes capitanei et mili
tes christiani / quod necesse est vel expedit francos inire
bellum contra anglicos / praesertim circumstantiis hic
et inde convenientibus / ex inferiorum dispositione
vel radice. Tunc omnibus his in equilibria positus /
debebit assumi conclusio quae praesponderabit et
exequenda erit. Non enim oportet ut omne praesens

iudicium ex radice superiorum celi sumptum rem
nans. Sed nec expedit ut plures poterit quod oportet
ubi / et quando / et per quos seu propter
quos non oportet.

Epilogus pre

missorum. Epilogantes sagamus
duodecim radices / ab astronomorum iudici
orum curiositate arcetes. Prima est dei glo
riosa libertas / immitas / et agendo. Secunda age
lorum tam bonorum quam malorum sub deo libertas in
exequendo. Tertia radix est / celestium lumina
rum sola generalitas / influendo. Quarta
est celestium combinationum et situum incomprensibi
bilis varietas / et concurrendo. Quinta radix
mediorum diversitas / et radiando. Sexta. se
minalium rationum / particularum diversitas / et con
principiando. Septima libertas hominum / quae
diversa quilibet causis necessarii / et contingenti
reddit / et effectu suo. Octava legalis et propha
lis severitas / talia iudicia prohibens / et immitas
sacrorum / insuper veterum et novorum doctorum dili
gens talium reprobatio / maxime propter fomias
corruptionem scientium / quae ad hereses idolatrias
et superstitiones est humana inclinatio propria. Non
na. Raritas studiorum et peritorum / et vera astro
logie disciplina / cum in iudiciis dandis multum
plex supra modum / consideratio requiritur / vel ob
servatio. Decima. Dysterij a seclis abscon
diti reparatio / vix non recogitatio / quae nisi
habetur in celis quicquid reuertens auctor li
bri de vetula dixerit / et false ascripserit Qui
dicit. Undecima. Veritas ad finem supernatu
rale ordinatio. et in medio supernaturalis p
uisionis / et supernaturalis spes habet / et deo alit
quae bono aut brutis conveniat / aut bono sine
deus. Duodecima. Miraculorum quae legem
communem fecerunt crebra / et pene quotidiana p
illos / et propter illos quae ad finem supernaturale dicit
ati sunt / ostensio.

Eliduntur sex

doctrinae notantes moralitatem quod ex
pedi / obstruere iudicium / astrologie nomine co
loratis. Prima doctrina. Expedies
est christiano cuiuslibet / imo necessarii ad salutem
te / quod non adhibeat fidem superstitionibus / et somnile
gijs merito suspectis. de operatione demonum.
vel invocatoe aut de pacto cum eis secreto vel
expresso. sunt leges et decreta / et biblia per haec do
ctrina locis innuunt. Secunda doctrina
Expedies / est cuiuslibet catholico diligenter
cognoscere prius si effectus quae promittit / vel esse

caatur fieri p aliquas obseruatōes / habeat aliquā cām naturalē vel miraculosā Quia si nō. tūc uehemēs est suspitō q talis effe-
 ctus prouenit ex opatiōe demonū fallaciū et ex pacto cū eis latēte vel ap̄to. et h̄ p̄mit-
 tēte diuino iudicio / in deceptionē / salen-
 tiū / vel cōfidentū in talibz / p̄pter curiosita-
 tē notā aliqd habēdi vel sciēdi. **Tertia**
doctrina Expediēs est nō adhibere fidē
 hoibz promittētibz q faciāt effec^o magnos
 et mirabiles / nisi prius p̄stiterit q sint xp̄ia-
 ni / et bonoz mox. et q uelint et offerāt di-
 cta sua vel artē dēducere ad examē et iudici-
 um peritoz in pb̄ia naturali et in medicina
 iuribz et theologis. alioq̄n h̄ri debēt merito
 suspecti de fallacia / vel ignorātia / vel here-
 tica prauitate. nā sicut lucē ueritas amat.
 sic odit falsitas. **Quarta doctrina** Ex-
 pediēs est pro principibz maxime / et p̄ sua
 republica / q nec ip̄ nec sui familiares inti-
 mi et secreti / dent fidem q̄buscūqz iudicijs
 etiā sub noīe astrologie vel alteri^o scie pal-
 liatis. nisi pri^o habitum fuerit cōsiliū. vel ex-
 aminatio p̄ viros multos / et graues viros
 in regimine reipublice / ubi prudētia mari-
 melocū hēt. q̄ innitit cōsilijs et dicitamie ra-
 tionis et experiētia multa collecta. non ex
 supstitiois obseruatōibz / q̄ dēduperūt sem-
 per in malū finē p̄ncipes p̄fidētes in eis si-
 cut n̄ro etiā tpe satis nimis expertum est
Quinta doctrina Expediit illos q̄ sedi-
 cūt futura cognoscere / vel mirabilia secreta
 facere per astrologiā / prius examinari dili-
 gēter de cognitiōe ip̄oz / et de libris quales
 sunt / et q̄liter habiti / et vñ cōpositi. qz non
 credēdi est cui libet dicēti se astrologū. sed
 probādi sunt et in publico audiendi. sicut
 fit de medicis. et artificibz alijs. Alioq̄n si
 tales nō audiāt in publicū offerre dicta sua
 debēt h̄ri merito suspecti de supstitiōe / vel
 fallacia / vel heretica prauitate. Aut q̄ non
 q̄runt nisi pecunias / vel honores / sic intro-
 ductores vel fautores eorū dē faciūt / prout
 millefies exp̄tū est i curijs p̄ncipū. et adhuc
 probdolor dicit inueniri. **Sexta dos-**
ctrina Expediēs ē amatoribz p̄ncipū et
 tor^o reipublice / materiā istā astrologicorū
 declarare vel declarari facere frequēter / tam
 scriptis q̄ p̄monibz publicis et domesticis
 Alioq̄n negligētia sciētū et scire debētūz
 nocet hostiliter p̄sonis p̄ncipū et eaz saluti
 tā sp̄aliter q̄ et ne hocet regnis et pollicijs
 publicis. Hocet deniqz ip̄is negligētibz v̄l

impeditoribus ad discrimē dānatiōis per-
 petue a q̄ nos cripiat dñs iesus x̄ps Amē.

Ritur aut que

Ostio cōcernēs oīa q̄ dicta sunt in
 trilogio astrologie theologisate
 Si libri cōpositi astrologos p̄sertim infi-
 deles et idolatras / sint a catholicis toleran-
 di vel penit^o extirpādi. **Pro cui^o dissolu-**
tionē / et p̄cedētū elucidatiōe notent p̄posi-
tionēs que sequuntur

Prima propositio.

Libri astrologici in q̄bz plā uera et vti-
 lia continent / q̄ inutilia supstitiosa et falsa /
 p̄nt tolerari seu tolerabiliter relegi / fuādo
 illud apli. Omnia p̄bate q̄d bonū est tenere
 Tales aut v̄ plurimū sunt libri. q̄ de mos-
 tibz et mēsuris et cōiunctōibz corporū cele-
 stiū sunt editi / et ex geometricis demōstra-
 tionibz cū experiētia fundati. sic ē gliosus
 Almagesti.

Propositio secunda

Libri astrologici. in q̄bz plā inutilia sup-
 stitiosa et falsa imo impia et sacrilega continē-
 tur q̄ uera et utilia / debēt a xp̄ianis oibus
 euitari dānari et penit^o aboleri. Tales aut
 erāt libri de q̄bz scriptū ē Actū. x̄. vbi dicit
 Multi aut ex eis q̄ fuerunt curiosa secretis
 cōtulerūt libz os / et cōbussērūt oēs corā oīs
 bus / et cōputat p̄cjs illoz inuenerūt pes-
 cuniā denarioz q̄nq̄ginta miliū / ita fortitē
 crescebat uerbum dei et confirmabatur

Propositio tertia

Libros astrologie multū expedit discer-
 nere / q̄tin^o appareat q̄ sūt et q̄ nō sūt tolerā-
 di. Cōposuit sup hac re magn^o albr^o opu-
 sculū / q̄d appellat speculū albr̄i. narrans q̄
 modo ip̄ibz suis uoluerūt aliq̄ destruere li-
 bros Albumasar. et q̄sdē libros alios. Uī-
 det aut saluo tāti doctoris honore / q̄ sic in
 exponēdis libz pb̄icis p̄serti peripateticis
 coz nimia curā apposuit maiorē / q̄ xp̄ia-
 nū doctorē expediebat. nihil adq̄ciēdo de
 pietate fidei. Ita et i approbatōe q̄rundā li-
 broz astrologie. p̄serti de imagibz. de nati-
 uitatibz. de sculpturaz lapidū. et caracteribz
 de interrogatōibz nimis ad partē supstitio-
 nū. ratōe carētū determinauit. Scitū aut
 thomas i suis opibz min^o attribuit h̄mōi
 supstitioibz imaginū. caracterū. interrogatio-
 nū. imo ex intentiōe cū efficacia rationum
 reprobauit.

Propositio quarta

Rationes arcenes a curiosis

R Libros astrologicos qui tolerant et legunt apud christianos, sicut Ptolomei / Albulmasar et Bala. non ideo oportet i auctoritate tale adducere, vt credendum vel tenendum sit quicquid ex eis vel deducit vel allegat. Falluntur in his plures astronomorum / et simplicium christianorum / vel aliorum non imbutorum litteris sacris, quod primum vt legunt vel audiunt aliquid de libris talium credunt et assentiunt, cum tamen repiant illic errores contrarij fidei. Nec mirum cum etiam in libris Aristotelis / Avicene / Averrois, et aliorum quod quidam die legunt simile inueniant. Sed caurissima religiositate puius est in pelara artium facultate parisiensi, vniuersitatis, nam per articulos parisiensem, quod per statutum iureiurando firmatum, per quemlibet quod licentia in artibus, vbi sententia liter sic habet. Jurabitis quod dum contingit vos determinare questionem aliquam de philosophia, illam semper per parte fidei determinabitis, et rationes philosophia in oppositum factas dissoluetis. Quanto magis hoc esset obsequandum in libris astronomicis, quod de iudicijs compositi sunt per infideles, et idola, tras vbi multa posita sunt ex superstitionibus idolorum, et cultibus demonum, et fallacibus responsis eorum, et quibus processit modus compositionis idolorum, quos deos appellabant loquentes et prophetantes et mirabilia operantes, put loquitur Hermes trimegistus, et refert Augustinus. Vnde et multa tradunt in dictis libris quod nulla penitus inducunt rationem, nisi per modum narrationis quod in tali constellatione sic eueniet, et in alia tera aliter. Et tamen astrologi superstitionis plerumque inuenire se dicunt vitas, et certi euentus, et talibus regulis, quod ex illis quod naturali ratione fundantur sic de ventis et pluuijs et alijs impressionibus meteorologicis. Tamen autem pauci sunt astrologi, imo nulli, introuidentes se de iudicijs astronomicis, quod non insequantur tamquam per fundamentis regulis predictos libros astronomicos et similes. Concludit hinc pro doctrina christiana quod salubrius tamen et deo acceptius est, continere talia iudicia, cum suis auctoribus, quod dimissis alijs vtilioribus studijs, si vult talibus cognoscendis et practicandis curam dare. Rursum addit et altera doctrina, quod salubrius tutius et deo acceptius est, non requirere imo nec permittere fieri iudicia publica super euentibus humanorum actuum, quemadmodum dicunt aliquid in italia et studijs vniuersalibus attemptare. Ratio quod miscet multa falsa et superstitionosa, et contra experientias insequentibus manifestas et terret inde reges et regna, principes et principatus, et homines de omni statu, et per vanos

timores vel stultas permissiones malorum vel bonorum euentuum, eos aliter agere quam vera et recta ratio moralis dicitur, idcirco. Porro magnam faceret obsequium christianitati, collegium aliquid theologorum. Si libris astronomicis diligenter inspectis, notaret sigillatim passus suspectos, aut palam erroneos et hereticos, et ceteros in eisdem, quemadmodum factum reperitur nedum de libris Aristotelis auicene et auerrois, sed etiam de quibusdam libris catholicorum, sicut notati sunt passus vel articuli in quibus magister ceterum non tenet. Postremo si libri magicoz et superstitionosoz aliorum sub velamine astronomico vel philosophico palliantium, quod iam inueniuntur fuisse dantur cum auctoribus custodiretur alicubi sine periculo manifestationis vel abusus, videretur expedire, quinuis resurgentibus vel occurrentibus materijs similibus, confestim haberet redanationis facere modus. Sicut euenit parisiensis de libris Johannis de barro magici superstitionosi, combustis, quales reperit adhuc in hispania sub titulo semmaforas. Sicut in super notat, est rotulus quidam magus, quem gerebat clandestine quidam in vesperatione se noians. Et in proemio articuloz parisiensium, aliquid tales notati dantur sunt. Superaddam illos nedum fatuos esse sed peruersos christianos, quod solent quasi iocando dicere. Quails mihi cura est, quod me sanet, quis victoriam, quis honorem, quod diuitias det, quis denique adiuuet, sit deus sit diabolus, dummodo pueniat illud mihi quod opto. Dum ergo dicat aliter et principibus. Excedit tales homines per sua arie sciunt multa facere magna et mirabilia, et futura predicere, et victoriam de hostibus promittere, si credat eis et si fiat ea quod iusserint. Respondeat princeps plena fide et inquit. Sunt ne tales homines sancti dei, quod ex reuelatione et gratia sibi diuinitus processa hoc promittunt. Et si tales sunt credi poterit eis dum probabunt, et dum nihil vident nisi sanctum et diuina lege cautum, maxime si fuerit dictis eorum vita cocors et probata nedum vulgari rumore, sed iudicio sapientum, qui freneticas illusiones a veris sciunt reuelationibus separare. Si vero tales homines mira promittunt se facere per philosophicas disciplinas, vt per medicinam vel prospectuam vel geometriam. Respondeat princeps quod studentes de vniuersitatibus publicis magis in tali re sunt credendi, si ratio consonet naturalis. Demum si tales promissores mirabilium, neque miraculis

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos. Auertat diis a me xpiano seruo suo. vt velim abnegare fidē suā. vel in eius legem q; modolibet peccare. p quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas. corpis. siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia qūq; deo pmittente. puenire ministerio demonū et hoīm eis deditōriū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mibi relinqre baptisimū meū fidē meā. legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mibi deus Amen. **Finis**

q; priorib; causis arguit p indirectū et p locum ab auctoritate. q; dari non possint.

Un si de cā p astrologiā. Interrogādī sunt astrologi. et inuenitur h esse contrariū suis regulis atq; principijs. qm astrologi variāt sua iudicia fm varietatē horoscopi. id est positōis siderum. ita q; nō possit confi ci almanach vniforme ppetuū. Quia dies lunē exēpli grā q; mō est indisposita vel infausta fm reglas eoz. si etiā erūt vere. erit i hebdomada seq; uti dispositōis alteri. Ac tēto maxime q; in eis q; cōcernunt arbitrij libertatē. astra nō imponūt necessitatē. Juxta dictū Ptolomei q; sapiēs dñabit astr.

*Almanach p omnia mē
festiud 1599 10 p*

Et hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q; repit in kalēdarijs. de dieb; egiptiacis seu periculosis. Cōsequēter per locum ab auctoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de theologis. Nam cuilibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q; idiotis et inscijs. Nec oportet saragere ad reparatiōē subtilem p principia predictarū scientiarum. cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. Si autem credere nolunt edoctis gratis errant. et vltro se seducunt.

Superest igitur discurrere p alias tres causas. et primo de actiōe demonū. Si al legatur q; causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum. tanq; plus in hoc timeantur q; deus ipse et sancti sui. Rursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus. circūit querēs quē deuoret. cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. Preterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q; euenit iam baptisatis per tales obseruationes. illud de euāgelio. Dū immundus spūs exierit ab homine. scz in baptisimo. sequitur q; reuertens adducit se ptem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit. peiora prioribus. Melius est enim veritatem non agnoscere q; post agnitionem peruerse vivere. eamq; factis aut verbis abnegare. Rursus attendatur hic nullam diem esse que nō plena sit infortunijs. nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tū non est dies qlib; euitandus aut timēd;. s; hoīm

Sequitur tracta

tiōis eiusdē cōtra superstitiones diez obseruationem presertim Innocentium similiter Lugduni compilatus.

Ulp at apostolus. eos qui dies obseruabāt et annos quales multi sunt qui dies egyptios putant infaustos. amo et die innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. Cōtra q; sic ralis argumētatio. Si dies innocētū dicit infortunatus vel infaustus ad aliq; inchoandū. et aliq; dies sequēter p totū annū similitem situati oportet dare cām radicalē hui; infortuniij. q; nullus effect; est sine causa faciente. Si uero me ergo cā altero modo sequētū. sufficenti diuisione. Primo vel ex dispositiōe siderū fm astrologiā. Secūdo vel ex dispositiōe corporū inferiorū fm medicinā. Tertio vel a formali cōditōe seu a tota specie fm naturalē phiam. Quarto vel ex dispositiōe morū fm moralē disciplinā. Quinto vel ex diuina ordinatiōe fm theologiā. Sexto vel ex demonū actiōe fm artē magi cā. Septimo vel ex scōz innocētū merito seu opatiōe fm religionē xpianā. Octauo vel ex obseruatiū fantasia vel imaginatiōe q; allegat expiētā. S; nulla cāz istarū sufficiēs est. aut rationabilis. vt hec ponatur obseruatio. nec oēs sil. Talis ergo obseruatio vana ē et reprobāda. **Et primo de**